

УДК 631.115.11

ЗНАЧУЩІСТЬ АГРАРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ГОСПОДАРСТВ НАСЕЛЕННЯ

А. Ж. Сакун, Т. О. Гакал

Херсонський державний аграрний університет

e-mail: agorg@ukr.net

Значну роль в українському суспільстві відіграють особисті селянські господарства (господарства населення). І справа не тільки в тім, що вони виробляють майже половину валової продукції сільського господарства. Від успіху їх господарської діяльності у великій мірі визначається розвиток і соціальна облаштованість сільських територій. Господарства населення у цілому і передусім особисті селянські господарства – перспективна форма господарювання та ефективний спосіб розв’язання проблем зайнятості на селі, а також невід’ємна частина аграрного сектору країни. В умовах трансформаційних процесів в аграрній сфері України господарства населення стали таким же вагомим сектором сільської економіки та джерелом формування товарних ресурсів продовольства, як і сільськогосподарські підприємства.

В Україні налічується близько 15,0 мільйонів домогосподарств. Їх внесок у сільськогосподарське виробництво становить за підсумками 2016 року 43,0%. Оскільки генеральна сукупність є дуже різномірною за індивідуальним розміром площі землі домогосподарств, для більш адекватного відображення її складу домогосподарства розбиті на три основні групи – малі домогосподарства з площею землі до 0,5 гектара включно, середні домогосподарства з площею землі 0,51 – 1,0 гектара, великі домогосподарства з площею землі понад 1 гектар.

Таблиця 1

Групування землі сільських домогосподарств за розміром площі землі в 2016 р.(у відсотках)

Домогосподарства з площею землі, га:	Співвідношення домогосподарств	
	за кількістю	за площею землі
0,50 і менше, з них	51,1	11,8
до 0,25	24,2	3,3
0,26 – 0,50	26,9	8,5
0,51 – 1,00	27,0	15,6
1,01 і більше, з них	21,9	72,6
1,01 – 5,00	18,3	30,0
5,01 – 10,00	2,2	12,3
10,01 і більше	1,4	30,3

Джерело: [1].

Зауважимо, що для господарств населення не постала проблема пошуку початкового капіталу, на них меншою мірою вплинув диспаритет цін, вони

практично уникнули податкового тиску, не брали участі в утриманні виробничої інфраструктури.

Таблиця 2

Частка основних категорій господарств у виробництві продукції сільського господарства (у відсотках)

Роки	Продукція сільського господарства			Продукція рослинництва			Продукція тваринництва		
	господарства усіх категорій	у т. ч.		господарства усіх категорій	у т. ч.		господарства усіх категорій	у тому числі	
		сільськогосподарські підприємства	господарства населення		сільськогосподарські підприємства	господарства населення		сільськогосподарські підприємства	господарства населення
2010	100,0	48,4	51,6	100,0	53,8	46,2	100,0	38,7	61,3
2011	100,0	52,0	48,0	100,0	56,8	43,2	100,0	40,6	59,4
2012	100,0	50,8	49,2	100,0	55,2	44,8	100,0	41,9	58,1
2013	100,0	54,3	45,7	100,0	58,8	41,2	100,0	43,8	56,2
2014	100,0	55,3	44,7	100,0	59,4	40,6	100,0	45,5	54,5
2015	100,0	55,1	44,9	100,0	59,1	40,9	100,0	45,5	54,5
2016	100,0	57,0	43,0	100,0	61,3	38,7	100,0	45,6	54,4

Джерело: [1].

Важливо наголосити, що для господарств населення ефективність виробництва не має такого значення, як для крупних товаровиробників, головна їх мета полягає у самозабезпеченні продуктами харчування власників господарств і членів їх родин. Стабільність і певне збільшення обсягів виробництва у секторі господарств населення зумовлені спадом сільськогосподарського виробництва у суспільному секторі, що змусило мешканців сільських поселень зосередитися на праці у своїх господарствах. Слід зважити і на ту обставину, що значно зросла площа сільськогосподарських угідь, що використовуються господарствами населення завдяки реформуванню земельних відносин.

Слід погодитися і з думкою тих дослідників та практиків, які вважають, що прикметною особливістю розвитку господарств населення є те, що обсяги виробництва тут збільшуються без залучення будь-яких інвестицій, кредитних ресурсів і підтримки з боку держави [2].

За нашим переконанням, у найближчій перспективі роль господарств населення не послабиться, оскільки фермерство в Україні з багатьох як об'єктивних, так і суб'єктивних причин, поки що не набуло широкомасштабного розвитку. Тому в умовах спаду виробництва у секторі крупних і середніх підприємств, господарства населення об'єктивно стають помітними виробниками сільськогосподарської продукції.

Список використаних джерел:

1. Статистичний збірник України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ7_u.htm
2. Березін О.В. Взаємозв'язок соціально-економічної та продовольчої безпеки у формуванні відносин підприємств АПК / О.В. Березін, Л.М. Березіна // Економіка АПК. – 2011. – № 7. – С. 104-109.

З.Месель-Веселяк В.Я. *Форми господарювання в сільському господарстві України (результати, проблеми, вирішення) / В.Я. Месель-Веселяк // Економіка АПК. – 2012. – №1. – С. 19*

УДК 330.342:622.691.4

**ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ
ГАЗОТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ В УМОВАХ
РЕФОРМУВАННЯ ГАЗОВОГО РИНКУ**

Т. В. Семенютина

*Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
e-mail: t.semeniutina@gmail.com*

Подолання наслідків економічної кризи в Україні та вихід на траєкторію стабільного зростання значною мірою залежать від здатності вітчизняних суб'єктів господарювання оперативно адаптуватись до високодинамічних змін сучасного ринкового простору, раціонально використовуючи при цьому сукупність наявних ресурсів і компетенцій в контексті оптимального використання сприятливих можливостей задля досягнення встановлених цілей в умовах посилення невизначеності, інтенсифікації ризиків, небезпек та загроз. Проблема ефективного управління, підвищення фінансової стійкості та забезпечення сталого розвитку є особливо актуальною для газотранспортних підприємств (ГТП) як основних структуроформуючих елементів газотранспортної системи (ГТС) України, що істотно впливають на рівень енергобезпеки держави.

Аналіз діяльності вітчизняних ГТП засвідчив, що починаючи з 2004-2005 років спостерігається доволі невтішна тенденція стійкого зниження обсягів наданих газотранспортних послуг (рис. 1).

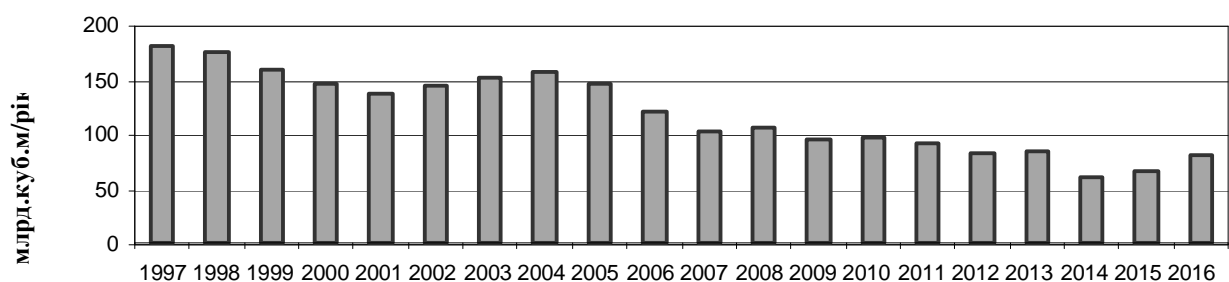

Рис. 1 – Обсяги транзиту природного газу через ГТС України в 1997-2016 роках

Падіння обсягів виробництва цілком логічно супроводжується погіршенням економічних і фінансових показників газотранспортних підприємств. Істотно ускладнює ситуацію й те, що ГТС України знаходиться на пізній стадії експлуатації та є однією із найстаріших в Європі. Так, станом на 01.01.2016 року 31 % ГРС перебувають в експлуатації більше 30 років, 66 % – знаходяться в експлуатації від 11 до 30 років і лише 3 % – експлуатуються 10 років і менше [1]. При цьому в структурі парку ГПА значну частку становлять